

ਨਦੀਨ ਉੱਗਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਰਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਨਦੀਨ ਨਾਸ਼ਕ

▶ ਇੱਕ ਲਿਟਰ ਸਟੋਪ (30 ਤਾਕਤ) ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ 200 ਲਿਟਰ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਮਿਲਾ ਕੇ ਫਸਲ ਬੀਜਣ ਪਿਛੋਂ 24 ਘੰਟੇ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ ਖੇਤ ਵਿੱਚ ਛਿੜਕਾਅ ਕਰਨ ਨਾਲ ਇੱਟਸਿਟ / ਚੁਪੱਤੀ ਅਤੇ ਮਧਾਣਾ / ਮੱਕੜਾ ਵਰਗੇ ਨਦੀਨਾਂ ਤੇ ਕਾਬੂ ਪਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਖੇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਨਦੀਨ ਪਹਿਲਾਂ ਪਾਣੀ ਲਾਉਣ ਪਿੱਛੋਂ ਜਾਂ ਮੀਂਹ ਪੈਣ ਤੇ ਉੱਗਦੇ ਹਨ ਉਥੇ 1.0 ਲਿਟਰ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਸਟੋਪ 30 ਈ ਸੀ ਦਾ ਛਿੜਕਾਅ ਪਾਣੀ ਲਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਚੰਗੇ ਵੱਤਰ ਵਿੱਚ ਕਰੋ। ਪਹਿਲਾਂ ਉੱਗੇ ਨਦੀਨਾਂ ਨੂੰ ਸਟੋਪ ਦੇ ਛਿੜਕਾਅ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਗੋਡੀ ਕਰਕੇ ਪੁੱਟ ਦਿਉ। ਨਦੀਨ ਨਾਸ਼ਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਮੇਂ ਖੇਤ ਵਿੱਚ ਫਸਲ ਦੀ ਰਹਿੰਦ-ਖੂੰਹਦ ਅਤੇ ਢੀਮਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਅਤੇ ਖੇਤ ਵਿੱਚ ਵੱਤਰ ਕਾਫੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਛਿੜਕਾਅ ਲਈ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ 200 ਲਿਟਰ ਪਾਣੀ ਵਰਤ ਕੇ ਫਲੈਟ ਫੈਨ ਜਾਂ ਫਲੱਡ ਜੈਟ ਨੋਜ਼ਲ ਵਾਲੇ ਨੈਪਸੇਕ ਪੰਪ ਜਾਂ ਟਰੈਕਟਰ ਵਾਲੇ ਪੰਪ ਨਾਲ ਇਕਸਾਰ ਛਿੜਕਾਅ ਸਵੇਰੇ ਜਾਂ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਜੇ ਗੋਡੀ ਨਾਂ ਕਰਨੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਸਦੇ ਬਦਲ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਦੱਸੇ ਨਦੀਨ ਨਾਸ਼ਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ

- ▶ 500 ਮਿਲੀਲੀਟਰ ਗਰੈਮੈਕਸੋਨ 24 ਐਸ.ਐਲ. (ਪੈਰਾਕੁਐਟ) ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ 100 ਲਿਟਰ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਘੋਲ ਕੇ ਸਪਰੇ ਕਰੋ।
- ▶ ਅਚੋਣਸ਼ੀਲ ਨਦੀਨ ਨਾਸ਼ਕ ਸਾਰੇ ਹਰੇ ਪੌਦਿਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਮੇਂ ਪੰਪ ਨਾਲ ਸੁਰੱਖਿਆ ਹੁੱਡ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ।

ਨਦੀਨਨਾਸ਼ਕਾਂ ਦੇ ਛਿੜਕਾਅ ਸਮੇਂ ਸਾਵਧਾਨੀਆਂ

- ਨਦੀਨ ਨਾਸ਼ਕਾਂ ਦੇ ਛਿੜਕਾਅ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਤੇਜ਼ ਹਵਾ ਨਾ ਚਲਦੀ ਹੋਵੇ।
- ਨਦੀਨ ਨਾਸ਼ਕਾਂ ਦਾ ਛਿੜਕਾਅ ਫਲੈਟ ਫੈਨ ਜਾਂ ਫਲੱਡ ਜੈਟ ਨੋਜ਼ਲ ਨਾਲ ਕਰੋ।
- ਛਿੜਕਾਅ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਧਰਤੀ ਤੋਂ ਨੋਜ਼ਲ ਦੀ ਉੱਚਾਈ 15 ਤੋਂ 20 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।
- ਕਿਸੇ ਫਸਲ ਉੱਪਰ 2, 4-ਡੀ ਸਪਰੇ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਸਪਰੇ ਪੰਪ, ਟੱਬ, ਨੋਜ਼ਲਾਂ ਅਤੇ ਬਾਲਟੀ ਆਦਿ ਨੂੰ 0.5 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਸੋਢੇ ਦੇ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਭਰ ਦਿਉ (500 ਗ੍ਰਾਮ ਸੋਢਾ 100 ਲਿਟਰ ਪਾਣੀ) ਅਤੇ ਸਵੇਰੇ ਇਸ ਸਮਾਨ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਧੋ ਲਵੋ।
- ਮਿਲਾਵਟ ਵਾਲੀ ਜ਼ਹਿਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਇਹ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਛਿੜਕਾਅ ਕਰਨ ਤੋਂ ਕੁਝ ਹਫ਼ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਜ਼ਹਿਰ ਨੂੰ ਕੁੱਝ ਬੂਟਿਆਂ ਉੱਪਰ ਛਿੜਕ ਕੇ ਦੇਖ ਲਉ। ਜੇਕਰ ਜ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ 2, 4-ਡੀ ਜ਼ਹਿਰ ਦਾ ਰਲਾ ਹੋਵੇਗਾ ਤਾਂ 10 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਫਸਲ ਦੇ ਕੂਲੇ ਪੱਤੇ ਅਤੇ ਟਹਿਣੀਆਂ ਖਰਾਬ ਹੋ ਜਾਣਗੇ ਜਾਂ ਪੱਤੇ ਝੜ ਜਾਣਗੇ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਜ਼ਹਿਰਾਂ ਨਾ ਵਰਤੋਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਫਸਲ ਤੇ ਕੋਈ ਮਾੜਾ ਅਸਰ ਹੋਵੇ।

2019

BCI Better Cotton Initiative

ਨਰਮੇ ਦੀ ਲਾਹੇਵੰਦ ਖੇਤੀ

An Initiative of TATA TRUSTS

ਹਰਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਕੁਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ
ਇੰਦਰ ਮੋਹਣ ਛਿੱਬਾ, ਬਲਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਸੋਹੀ, ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ ਚਹਿਲ
ਆਰ.ਜੀ.ਆਰ. ਸੈੱਲ (ਟਾਟਾ ਟਰੱਸਟਸ)
ਕਮਿਊਨੀਕੇਸ਼ਨ ਸੈਂਟਰ ਬਿਲਡਿੰਗ, ਪੰਜਾਬ ਐਗਰੀਕਲਚਰਲ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਲੁਧਿਆਣਾ

ਕਿਸਮਾਂ

ਕਿਸਮਾਂ	ਬੀਜ ਦੀ ਮਾਤਰਾ (ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ)	ਫਾਸਲਾ (ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ) (ਕਤਾਰ/ਪੌਦਾ)
ਨਰਮਾ (ਬੀ ਟੀ)		
ਪੀ ਏ ਯੂ ਬੀ ਟੀ 1	4 ਕਿਲੋ (ਬੀ. ਟੀ. ਨਰਮਾ) + 1 ਕਿਲੋ (ਬੀ. ਟੀ. ਰਹਿਤ)	67.5 x 45
ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਬੀ ਟੀ ਨਰਮੇ ਦੀਆਂ ਦੋਗਲੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ	900 ਗ੍ਰਾਮ (ਬੀ. ਟੀ. ਨਰਮਾ) + 240 ਗ੍ਰਾਮ (ਬੀ. ਟੀ. ਰਹਿਤ)	67.5 x 75
ਨਰਮਾ (ਬੀ ਟੀ ਰਹਿਤ ਕਿਸਮਾਂ)		
ਐਫ 2228, ਐਲ ਐਚ 2108 ਅਤੇ ਐਲ ਐਚ 2076 ਐਫ 2383 (ਸੰਘਣੀ ਬਿਜਾਈ ਲਈ)	3.5 ਕਿਲੋ 6.0 ਕਿਲੋ	67.5 x 60 67.5 x 15
ਦੇਸੀ ਕਪਾਹ		
ਐਲ ਡੀ 1019, ਐਲ ਡੀ 949 ਅਤੇ ਐਫ ਡੀ ਕੇ 124	3.0 ਕਿਲੋ	67.5 x 45

ਬਿਜਾਈ ਦਾ ਢੁੱਕਵਾਂ ਸਮਾਂ : 1 ਅਪ੍ਰੈਲ ਤੋਂ 15 ਮਈ

ਬੀਜ ਦੀ ਸੋਧ

- 5 ਲੀਟਰ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਅੱਧਾ ਗ੍ਰਾਮ (0.5 ਗ੍ਰਾਮ) ਸਕਸਿਨਿਕ ਏਸਿਡ ਘੋਲ ਕੇ ਇੱਕ ਕਿੱਲੋ ਬੀਜ ਨੂੰ ਉਸ ਵਿੱਚ ਭਿਉ ਦਿਉ। ਜੇ ਲੰਮੇ-ਰਹਿਤ ਬੀਜ ਹੋਵੇ ਤਾਂ 2 ਤੋਂ 4 ਘੰਟੇ ਲਈ ਭਿਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਜੇ ਲੰਮੇ ਵਾਲਾ ਬੀਜ ਹੋਵੇ ਤਾਂ 6 ਤੋਂ 8 ਘੰਟੇ ਲਈ ਭਿਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
- ਸੋਧ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਵੜੇਵਿਆਂ ਨੂੰ 5 ਗ੍ਰਾਮ ਗਾਚੇ 70 ਡਬਲਯੂ ਐਸ (ਇਮਿਡਾਕਲੋਪਰਿਡ) ਜਾਂ 7 ਗ੍ਰਾਮ ਕਰੂਜ਼ਰ 30 ਐਫ ਐਸ (ਥਾਇਉਮੀਥਾਕਸਮ) ਪ੍ਰਤੀ ਕਿਲੋ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਲਾਉ। ਇਸ ਨਾਲ ਨਰਮੇ ਦੀ ਫਾਸਲ ਤੇਲੇ ਤੋਂ ਬਚੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ।

ਕਾਸ਼ਤ ਲਈ ਕੁਝ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨੁਕਤੇ

- ਬੀ.ਟੀ. ਨਰਮੇ ਦੀ ਕਾਸ਼ਤ ਰੇਤਲੀਆਂ, ਕਲਰਾਠੀਆਂ ਅਤੇ ਸੋਮ ਵਾਲੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਵਿੱਚ ਨਾਂ ਕਰੋ।
- ਬਿਜਾਈ ਖੇਤ ਨੂੰ ਡੂੰਘਾਂ ਵਾਹ ਕੇ ਕਰੋ ਤਾਂ ਜੋ ਨਰਮੇ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਦਾ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਾਧਾ ਹੋ ਸਕੇ।
- ਫਾਸਲ ਦੇ ਵਧੀਆ ਜੰਮ ਅਤੇ ਮੁੱਢਲੇ ਵਾਧੇ ਲਈ ਚੰਗੇ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਭਰਵੀਂ ਰੋਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।
- ਸਿਰਫ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਅਤੇ ਹਾਈਬ੍ਰਿਡ ਹੀ ਬੀਜੋ।
- ਬੀ ਟੀ ਨਰਮੇ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਬੀ ਟੀ ਰਹਿਤ ਨਰਮਾ ਜ਼ਰੂਰ ਬੀਜੋ।
- ਕੀੜਿਆਂ-ਮਕੌੜਿਆਂ ਤੇ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਬਦਲਵੀਆਂ ਫਾਸਲਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਭਿੰਡੀ, ਮੂੰਗੀ, ਅਰਹਰ, ਜੰਤਰ ਅਤੇ ਅਰਿੰਡ ਨੂੰ ਨਰਮੇ-ਕਪਾਹ ਦੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਨਾਂ ਬੀਜੋ।

- ਫੁੱਲ ਆਉਣ ਤੇ ਫਾਸਲ ਤੇ 2 ਕਿਲੋ ਪੋਟਾਸ਼ੀਅਮ ਨਾਈਟ੍ਰੇਟ (13:00:45) ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ 100 ਲਿਟਰ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਘੋਲ ਕੇ ਹਫ਼ਤੇ-ਹਫ਼ਤੇ ਦੇ ਵਕਫ਼ੇ ਤੇ 4 ਛਿੜਕਾਅ ਕਰੋ।
- ਨਾਈਟ੍ਰੋਜਨ ਖਾਦ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਮਾਤਰਾ ਤੋਂ ਵੱਧ ਬਿਲਕੁਲ ਨਾਂ ਪਾਉ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਕੀੜੇ-ਮਕੌੜਿਆਂ ਅਤੇ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦਾ ਹਮਲਾ ਵੱਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕੀਟਨਾਸ਼ਕਾਂ ਦੇ ਮਿਸ਼ਰਣ (ਆਪ ਬਣਾਕੇ ਜਾਂ ਬਣੇ ਬਣਾਏ) ਬਿਲਕੁਲ ਨਾਂ ਵਰਤੋ।

ਬੀ ਟੀ ਰਹਿਤ ਨਰਮਾਂ / ਰੀਫਿਊਜ (Refuge)

ਬੀ ਟੀ ਨਰਮੇ ਦੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਬੀ ਟੀ ਰਹਿਤ ਨਰਮਾਂ ਬੀਜਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਸੁੰਡੀਆਂ ਵਿੱਚ ਬੀ ਟੀ ਪ੍ਰਤੀ ਸਹਿਣ ਸ਼ਕਤੀ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਘਟ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ 20 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਰਕਬਾ (1.6 ਕਨਾਲ/ਏਕੜ) ਬੀ ਟੀ ਰਹਿਤ ਨਰਮੇ ਹੇਠ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਸੁੰਡੀਆਂ ਤੋਂ ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਜ਼ਹਿਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ। ਪ੍ਰੰਤੂ ਜੇਕਰ ਬੀ ਟੀ ਰਹਿਤ ਨਰਮਾਂ ਸਿਰਫ 5 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਰਕਬੇ (8 ਮਰਲੇ/ਏਕੜ) ਵਿੱਚ ਹੈ ਤਾਂ ਸੁੰਡੀਆਂ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਛਿੜਕਾਅ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ। ਜੇਕਰ ਬੀ ਟੀ ਨਰਮੇ ਦੀ ਬੀ ਟੀ ਰਹਿਤ ਕਿਸਮ ਨਾਂ ਮਿਲ ਸਕੇ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਐਗਰੀਕਲਚਰਲ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵੱਲੋਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਬੀ ਟੀ ਰਹਿਤ ਕਿਸਮਾਂ ਜਿਵੇਂ ਐਫ 2228, ਐਲ ਐਚ 2108 ਅਤੇ ਐਲ ਐਚ 2076 ਬੀਜੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।

ਰਲਵੀਂ ਫਾਸਲ ਬੀਜਣਾ

ਬੀ ਟੀ ਨਰਮੇ ਨੂੰ 67.5 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ ਦੂਰੀ ਦੀਆਂ ਕਤਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਬੀਜ ਕੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਰਲਵੀਂ ਫਾਸਲ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਇਕ ਕਤਾਰ ਮੱਕੀ ਜਾਂ ਰਵਾਂਹ ਨੂੰ ਚਾਰੇ ਵਾਸਤੇ ਉਗਾਉ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਫਾਸਲਾਂ ਨੂੰ ਬਿਜਾਈ ਤੋਂ 45-55 ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਕੱਟ ਕੇ ਚਾਰੇ ਲਈ ਵਰਤੋ।

ਨਦੀਨਾਂ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ

ਨਦੀਨਾਂ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਦੇ ਢੰਗ

1. ਕਾਸ਼ਤਕਾਰੀ ਢੰਗ

- ਨਦੀਨਾਂ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਲਈ ਨਰਮੇ ਵਿੱਚ 2-3 ਗੋਡੀਆਂ ਕਰਨੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ।
- ਪਹਿਲੀ ਗੋਡੀ ਪਹਿਲੇ ਪਾਣੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਰੋ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਗੋਡੀਆਂ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਕਰੋ।
- ਟਰੈਕਟਰ ਨਾਲ ਚੱਲਣ ਵਾਲੇ ਟਿੱਲਰ / ਰੋਟਰੀ ਵੀਡਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਛੋਟੀ ਫਾਸਲ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

2. ਰਸਾਇਣਕ ਢੰਗ

ਨਰਮੇ ਵਿੱਚ ਨਦੀਨਾਂ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਨਦੀਨ ਨਾਸ਼ਕਾਂ ਨਾਲ ਸਸਤੀ ਤੇ ਸੌਖੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।